

Folketingets Europaudvalg

Christiansborg, den 28. april 2004

Folketingets repræsentant ved EU

Til

udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Europa-Parlamentet sender EU-USA aftale om passager-data til Domstolen

Samarbejdet med USA om terrorbekæmpelse må ikke gå ud over de europæiske borgeres retssikkerhed. Parlamentarikerne, med ordføreren Johanna Boogerd-Quaak (Liberale gruppe, Holland) i spidsen, mener, at Kommissionens forslag til aftalen mellem EU og USA om overførsel af passageres personoplysninger (PNR)¹ er i strid med EU-regler om beskyttelse af persondata². Ved en tæt afstemning besluttede Europa-Parlamentet den 21. april (276 for, 260 imod og 13 afholdt sig fra at stemme) at sende den omstridte aftale til domstolen. Men udover at afklare spørgsmålet om beskyttelse af persondata, så er inddragelse af Domstolen samtidig et led i Parlamentets kamp for at få udvidet sine kompetencer, ved indgåelse af internationale aftaler.

Baggrunden for aftalen

Kommissionen indledte i slutningen af 2002 forhandlingerne med USA om indgåelse af en aftale om overførsel af passagerdata. Målet var fra EU's side at skabe en stabil juridisk ramme til at regulere en praksis, som USA havde indført allerede i november 2001³. De amerikanske myndigheder kræver af transportvirksomhederne, at de videresender oplysninger såsom e-mail og kreditkortoplysninger om passagerer, der kommer til USA. I praksis har flyselskaberne siden 2001 stået med valget mellem at bryde de europæiske regler om persondatabeskyttelse eller lande i en konflikt med de amerikanske myndigheder. I februar i år fik Kommissionen grønt lys af Rådet til at forhandle en endelig aftale med USA, og Kommissionen fremlagde derfor et forslag i marts. Parlamentet skulle

derefter høres i en hasteprocedure og give sin udtalelse inden den 22.april. Parlamentet var ikke tilfreds med at blive inddraget i sidste øjeblik og valgte at vedtage en meget kritisk beslutning om udkastet til aftalen. I denne⁴ beder Parlamentet om en række ændringer i aftalen.

Europa-Parlamentets krav til aftalen

Europa-parlamentarikerne kritiserer flere aspekter af udkastet til aftalen, som de vurderer er i strid med de europæiske regler for beskyttelse af personoplysninger. Kommissærerne Chris Patten og Frits Bolkestein, støttet af den konservative gruppe, forsvarede aftalen under et plenarmøde, idet de mener, den er det bedste, der kunne opnås under de hårde og lange forhandlinger med USA.

Parlamentet modsætter sig især indførelsen af et pull-system, hvor de amerikanske myndigheder får automatisk adgang til oplysningerne. Parlamentet anbefaler i stedet, at aftalen indfører et push-system, hvor der er tale om overførelse af oplysninger fra EU og USA, uden at give USA mulighed for at udøve myndighed på EU's territorium. Med systemet bør der ifølge Parlamentet følge en række garantier for databeskyttelsesniveauet og følgende punkter bør afklares:

- det antal oplysninger der kan videregives automatisk
- de forbrydelser, hvor der kan anmodes om flere oplysninger
- de myndigheder der kan udveksle oplysningerne
- de databeskyttelseskrav der er gældende
- klare regler om tidsrummet for tilbageholdelse af oplysninger
- klar definition af luftfartsselskabernes rolle
- garantier for at passagerne har adgang til at rette oplysningerne
- definition af luftfartsselskabernes ansvar
- anken mulighed i tilfælde af overtrædelse af passagerens rettigheder

Et andet aspekt der stadig var uklarhed omkring under Parlamentets behandling, var om USA har mulighed for at videresende oplysningerne til tredjelande. På dette punkt nøjedes Kommissær Patten med, at meddele at forhandlingerne stadig var under afvikling.

Europa-Parlamentets sidste middel : Domstolens prøvelse

Kommissionen vurderer generelt, at de krav, Parlamentet kommer med, er urealistiske. Kommissær Patten mener, at det er selve EU's troværdighed som forhandlingsparterne, der er på spil. Han understregede, at selv om aftalen ikke var perfekt, var den nødvendig for ikke at skabe en kaotisk situation for flyselskaber og

(Løbenr. 17017)

sagen. Hvis domstolen kommer med en negativ udtalelse og vurderer, at aftalen ikke er forenelig med traktatens bestemmelser, kan aftalen kun træde i kraft ved en ændring af EF-traktaten. Ordføreren forklarede dog, at meningen med denne beslutning var at presse Kommissionen til at forhandle en ny aftale med stærkere garantier, i overensstemmelse med Europa-Parlamentets forslag. Da proceduren ved Domstolen ikke har opsættende virkning kan Kommissionen fortsætte med forhandlingerne, og Kommissionen forventes ifølge flere nyhedskilder at tage de næste skridt i forløbet i løbet af den kommende måned. Ligeledes forventes Rådet at tage endelig stilling til aftalen i maj, på trods af at Europa-Parlamentet har bedt Rådet om at afholde sig fra at indgå en aftale inden domstolen er kommet med sin udtalelse.

En strid om Europa-Parlamentets kompetencer

I Nice traktaten fik Europa-Parlamentet kompetence til at bede Domstolen om en udtalelse om indgåelse af internationale aftaler. Anvendelsen af denne procedure indskrives sig derfor også i en længere kamp om at definere Europa-Parlamentets kompetencer hvad angår internationale aftaler.

Europaparlamentarikere har udtrykt deres frustration over den måde aftalen blev forhandlet, og de understregede nødvendigheden af at garantere en vis parlamentarisk kontrol.

Parlamentet kritiserer især Kommissionens valg af juridisk grundlag, og formen af aftalen. Traktaten fastsætter et kompliceret sæt af regler, hvor Parlamentets rolle afhænger af aftalens type og retsgrundlaget. Kommissionen

mente at Parlamentet i dette tilfælde kun skulle høres⁵, fordi aftalen ikke kræver ændring af EU-lovgivningen. Europa-Parlamentet mener dog, at aftalen ændrer visse bestemmelser i databeskyttelsesdirektivet ved bl.a. at gøre en amerikansk lovgivning gældende på EU's territorium og ved at overføre kompetencer fra medlemsstaterne til Kommissionen⁶. En undtagelse bør derfor ifølge Europa-Parlamentet gøre sig gældende her : alle aftaler der medfører ændringer af en retsakt, der er vedtaget efter den fælles beslutningsprocedure, kræver samstemmende udtalelse fra

Europa-Parlamentet⁷.

Domstolen vil her få mulighed for at nærmere definere Europa-Parlamentets kompetence på området.

Med venlig hilsen

Alexandra Kiil-Nielsen

(Løbenr. 17017)

Europaudvalget
(Info-note I 122)
(Offentligt)

Europaudvalget
(Info-note I 122)
(Offentligt)

¹ Kommissionens udkast til beslutning om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet for personoplysninger i fortegnelsen over reservationsnumre (PNR), der videregives til told- og grænsemyndighederne i USA (KOM(2003)826), "*Personal name records*"

² Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og Charters for grundlæggende rettigheders artikel 8

³ *Aviation and Transportation Security Act* af 19. november 2001

⁴ beslutning af 31 marts 2004, om udkastet til Kommissionens beslutning om tilstrækkeligheden af beskyttelsesniveauet for personoplysninger i fortegnelsen over reservationsnumre (PNR), der videregives til told- og grænsekontrolmyndighederne i USA, 2004/2011 (INI)

⁶ Løverensstemmelse med artikel 300, stk. 3, af EF-traktaten

Det drejer sig ifølge Parlamentet om de skønsbeføjelser, som medlemsstaterne i overensstemmelse med artikel 13 i direktivet har til at godkende anvendelse af oplysninger, der oprindeligt var blevet indsamlet til kommerciel brug, til sikkerhedsformål, og til i henhold til artikel 7, litra c, i direktivet at indføre en retlig forpligtelse for europæiske luftfartsselskaber til at give adgang til disse oplysninger.

⁷ Se EF-traktatens artikel 300, stk. 6.